

Täysistunto

Keskiviikko 17.6.2020 klo 13.59—14.58

6. Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2020 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 9/2020 vp..

Keskustelu

14.49 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Laskeskelin, että eduskunnassa on kahdeksan kansanedustajaa, jotka olivat täällä tekemässä päätöksiä 90-luvun alussa, kun edellisen kerran valtion velanotto oli samassa vauhdissa kuin nyt kriisin takia tänä vuonna. Silloin valtiovarainministeri Viinanen joutui kiertämään maailman finanssikeskuksia hattu kourassa ja hakemaan suhteellisen kovien ehtojen lainoja ja sitoutumaan nopeisiin toimiin, joilla sitten velkaantumista saatiin hillittyä. Jos nyt olisi sama tilanne valtion lainakorkojen tason suhteen, niin meidän pitäisi varautua 2—3 miljardin vuotuisen pysyvään lisämenoon tällaisella velanotolla ja kokonaiskorko ja lainanhoitomenot olisivat tällä nykyisellä valtion velkatasolla 10 miljardin luokkaa vuodessa. Nyt ne ovat sadoissa miljoonissa, eliikkä on todella suuri muutos tässä valtion rahoitusmarkkinatilanteessa verrattuna noihin 90-luvun alkuaikoihin. Näihin voi tietysti tulla muutoksia, mutta tätä tilannetta täytyy käyttää hyväksi ja ottaa mahdollisimman iso osuus tuosta valtion velanotosta pitkäaikaisena, pitkän maturiteetin, edullisen koron luottolina, niin saadaan tilanetta vakautettua.

Tämän ohella tarvitaan kyllä sitten maksuvalmiuden takia lisävaltuuksia myös lyhytaikaiseen velanottoon. Lainanottovaltuuden ylärajan lähestyminen lisää epävarmuutta valtuuden riittävydestä ja vaikeuttaa näin osaltaan koko yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittistä valtion lainanottoa. Esityksen keskeisenä tavoitteena on nykyistä lainanottovaltuutta nostamalla mahdollistaa näköpiirissä olevan lainantarpeen tyydyttäminen sekä varmistaa riittävä liikkumavara valtionvelan nimellisarvon ja enimmäisvaluuden välillä valtion velanhallinnan sujuvuuden ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi.

Tämä epävarmuus on tosiaan suurta tulevaisuuteen päin, ja vaikka nyt tällä hetkellä ekonomistit yleisesti arvioivat, että tämä todella alhainen korkotaso jatkuu varsinkin luotettavien valtioiden osalta hyvin pitkään, vuosia, niin kuitenkin se tuleva muutos voi olla yllättävä ja äkillinen, ja tällainen jatkuva velkaantuminen täytyy saada hallintaan. Mielellään näkisi, että tämä nyt laajennettava valtuus riittäisi koko vuosikymmeneksi. Jos ja kun talouskasvua saadaan vauhditettua ja julkista taloutta tasapainotettua, niin tämä on mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

dollista, mahdollisen rajoissa, mutta tässä tilanteessa on tarkoituksenmukaista toimia ennakoiden ja varmistaa lainanottovaltuuden riittävyys ja velanhallinnan toimintakyky myös tilanteessa, missä lainanottotarpeet osoittautuisivat odotettua suuremmiksi.

Valtiovarainvaliokunta käsitteli asiaa yksimielisesti, ja hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä julkisen talouden suunnitelmasta antamaansa mietintöön ja kiinnittää myös tässä yhteydessä huomiota siihen, että valtionvelka, rahoitusvarallisuus ja taseen ulkopuoliset vastuut ovat kasvaneet viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi. Valiokunta korostaa valtion taloudellisten vastuiden huolellisen hallinnon sekä riittävän riskinhallinnan ja seurannan tärkeyttä etenkin tilanteessa, jossa valtiontalous on alijäämäinen.

Päätösehdotuksena valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta oikeuttaa valtioneuvoston tämän määräämillä ehdoilla ottamaan lainaa siten, että valtionvelan nimellisarvo saa toistaiseksi olla yhteensä enintään 150 miljardia euroa, ja siten, että lainoja otettaessa laina-ajaltaan enintään 12 kuukauden pituisten lainojen muodostaman lyhytaikaisen velan määrä saa tästä määrästä olla enintään 25 miljardia euroa, ja että valtioneuvosto voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta päättämisen valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin tehtäväksi. Eduskunta oikeuttaa valtioneuvoston tai sen määräämissä rajoissa valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin edellä tarkoitettua lisäksi käyttämään valtion maksuvalmiuden turvaamiseksi sekä valtion kausiluonteisten menohuippujen ja valtion kassasijoitusten tarkoituksenmukaisen hoidon edellyttämän rahoitustarpeen kattamiseksi laina-ajaltaan enintään 12 kuukauden pituista luottoa harkintansa mukaan. Eduskunta oikeuttaa valtioneuvoston tai sen määräämissä rajoissa valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin tekemään valtion velanhallintaan liittyvässä riskienhallinnassa tarvittavia koron ja valuuttavaihtosopimuksia ja muita johdannaisopimuksia harkintansa mukaan, ja eduskunta oikeuttaa valtioneuvoston käyttämään tämän päätöksen mukaisia lainanotto- ja muita valtuuksia 1. päivästä heinäkuuta 2020 alkaen toistaiseksi ja oikeuttaa valtioneuvoston jo tätä ennen ryhtymään lainanottoa valmisteleviin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

14.55 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, että tässä todella nostetaan 25 miljardilla eurolla lainanottovaltuutta. On varmasti teknisesti tarpeellista näin menetellä, koska juuri nyt elämme tilanteessa, jossa valtio velkaantuu nopeasti ja on tärkeää, että lainanottovaltuus ei tule täyteen ja Suomen asema näin kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla vaarannu.

On kuitenkin eduskunnan syytä kiinnittää huomiota siihen vanhaan kansanviisauteen, että velka on veli otettaessa mutta veljenpoika maksettaessa, kun sen maksun aika on. Kyllähän nämä summat ovat aivan valtavia, ja tässä mielessä tietysti toivottavasti eduskunta samalla kun se antaa valtioneuvostolle liikkumavaraa täällä lainanottopuolella, entistä jämäkämmin edellyttää myös toimenpiteitä tulopuolelle, jotta meillä on kansantalouden kasvua, jolla pystymme pitämään suhteellisen velkaantumisen kurissa ja myös kääntämään julkisen talouden alijäämältä ylijäämäiseksi tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Toinen näkökulma, joka tähän liittyy, on se, että voi olla, että tätä velanottovaraa joudutaan käyttämään siihen, että Suomi ottaa markkinoilta lainaa ja sen jälkeen tämä laina välitetään tämän EU:n elpymisrahaston kautta joko suoraan tukena tai velkoina toisille jäsenmaille. En aivan ymmärrä, miksi tämä moniportaisuus tarvitaan, kun samaan aikaan, tuossa pari viikkoa sitten, kuulimme esimerkiksi siitä, kuinka Euroopan kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

kuspankki laajensi valtioiden joukkovelkakirjojen takaisinosto-ohjelmaansa jälleen 600 miljardilla eurolla. Miksei se työväline ole riittävä takaamaan eri Euroopan maiden velansaannin ja sitä myötä sitten mahdollistamaan sen, että jokaisella maalla on omat velat hoidettavanaan? Se toisaalta edesauttaisi sitä, että nämä pahiten velkaantuneet maat saavat itselleen selkänöjan, jota vasten perustella välttämättä tarvittavia rakenteellisia uudistuksia, ja toisaalta sitten taas näiden yhteisten instituutioitten legitimizeetti säilytettäisiin sitten niissä jäsenmaissa, joissa helposti koetaan, että joudutaan rahoittamaan toisten maiden alijäämiä.

Tässä, arvoisa puhemies, kaksi näkökulmaa, jotka halusin keskusteluun tuoda.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi lainanottovaltuudet mietinnön mukaisina. Asian käsittely päättyi.